

Akademisyen vasfı, bağlama göre iyi veya kötü anlaşılabilir. İyi tarafının farkındayız, bilgiyle uğraşmayı birinci vazifesi addeden insanın diğerlerine nazaran derinleşmiş olması kastedilir. Yericı anlamıysa, bu bilgi meşguliyetinin getirdiği bir uzaklıktan başlayıp, günümüz akademisyenliğinin parayla fazla içli dışlı olmasından kaynaklanan hanutçuluk tavrına doğru uzanabilir.

Seneler önce *akademisyen olmayı düşünüyor musun?* sorusuna *doktoradan sonra karar vereceğim* diyordum. Kararımı seneler içinde gördüğüm (iyi) akademisyenlere bakarak verdim: Hayır. Doktorayı bitirip, insanı tembelliğe alıştırmayan bir iş peşinde koşmayı, akademisyenliğin hedeflerini daha doğrudan icra edebileceğim bir araştırma/geliştirme faaliyetini yürüteceğim bir meşgaleyi tercih edeceğime karar verdim.

Bilimin icrası ölçülebilir olanla meşguliyeti hedefler. Gerçek hayat dediğimiz problemlerinin ölçülebilir olması her zaman mümkün olmadığı için, akademisyen tanımlanmış sınırlı bir alanda ölçülebilir bir geliştirme yapmayı amaçlar. Günümüz akademisyenliğinin desteklere, desteklerin de sonuçlara bağlı olması, buna mukabil gerçek hayattaki sonuçların hem zor, hem belirsizliklerle dolu olması sebebiyle, yapay problemler ağırlık kazanır. Dolaylı yoldan uygulama alanı bulsa bile, bu yapay problemlerin kendisi gerçek hayattaki problemlerden tamamen farklıdır. Buna bir de ölçüm ve değerlendirmenin genelde akademisyenin insafına kalmış olmasını eklerseniz, akademisyenliğin gerçek problemleri değil, yapaylarını çözmeyi teşvik ettiğini takdir edersiniz.

Bu amaçlanan kesinliği sağlamak için gereklidir. Ancak bu sefer akademisyenin değerini belirlemek gerektiğinde, buna ilişkin *makale saymak, atıf saymak, falanca indekste yer almak* gibi ölçüler girer. Yapay problemlerle uğraşmanın sonucu, yapay şekilde değerlendirilmek olur. Bunlar da, *çok iyiler* ve *çok kötüler* dışında, yani alanında zaten şöhret sahibi ve alanındaki zayıflığını zaten farkedebileceğiniz insanlar dışında kimseyi ölçmeye yaramaz. Makale ve atıf sayısında çan eğrisinin ortalarına doğru performans gösterebiliyorsanız, yaptığınız işin gerçekte ne kadar mühim olduğuna kimse bakmaz. Asıl ölçüm bu grup için gerektiği halde, atıf sayısı gibi pek de işe yaramadığı kısım da bu büyük ortalamaadır.

Bu da bir açıdan yozlaşmayı getirir. İnsan zaman içinde makale üretmenin kısa yollarını da öğrenir, şekil şartlarını kolaylıkla sağlamayı ve doğru görünen önemsiz işler yapmayı da. Ufacık bir cümleyle geçiştirebileceğiniz bir kabul yardımıyla *önemli* ilerlemeler sağlayabilirsiniz. Bilimde asıl zor olan kısım, fikir üretmek değil, fikri ölçüp değerlendirmek ve halihazırdaki bilgiye nisbetle anlatabilmek olduğu için, fikir üretmenin önemi zayıflar. En akıllı kafalar *ölçülebilir*, daha doğrusu *ölçmesi kolay* fikirler üzerine yoğunlaşır. Bu da akademisyenliği zamanımızın en önemli zihin israfı haline getirir.